

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2015-2020

Partnerzy projektu:

Fundacja Wspierania
Inicjatyw Lokalnych PROBUS

Fundacja Integracji
Społecznej "ABRAMIS"

Powiat Zgorzelecki

Strategia została przygotowana przez: Andrzeja Ferensa z zespołem.

W skład zespołu weszli:

Agata Bulicz

Arleta Ciarczyńska

Piotr Drzewiński

Magdalena Furmanowicz

Mateusz Gałuszka

Mateusz Kędroń

Maciej Olejnik

Beata Springer

Bartosz Szyja

Patrycja Ściebior-Jońska

Spis treści

Wstęp.....	4
Rozdział 1. Podstawy prawne strategii.....	6
Rozdział 2. Korelacja strategii z innymi strategicznymi dokumentami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi.....	8
Rozdział 3. Diagnoza.....	11
Rozdział 4. Analiza SWOT.....	14
Rozdział 5. Misja.....	16
Rozdział 6. Struktura celów i zadań.....	18
Rozdział 7. Zarządzanie (wdrażanie), monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2015-2020.	31
Spis rysunków.....	35

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego została opracowana w celu sprecyzowania kierunków działań na lata 2015-2020.

Na procedurę opracowania Strategii składały się następujące elementy:

- analiza danych zastanych (tzw. desk research). Zgromadzenie i przeanalizowanie danych udostępnionych przez instytucje powiatowe służyło sporządzeniu diagnozy i przygotowaniu programu warsztatów,
- przeprowadzenie warsztatów strategicznych w 2014 roku. W warsztatach wzięli udział: wicestarosta, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), przedstawiciele organizacji pozarządowych, dyrektor Domu Pomocy Społecznej „Jutrzenka” (DPS), pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy (PUP), pracownicy urzędów gmin. Podczas warsztatów opracowane zostały elementy diagnozy, analiza SWOT, struktura celów i zadań. Oznacza to, że zapisy Strategii zostały w przeważającej większości wypracowane przez osoby związane z polityką społeczną powiatu.
- W celu uzupełnienia informacji zgromadzonych podczas warsztatów, przeprowadzone zostały trzy spotkania fokusowe:
 - z kierownictwem i pracownikami OPS-ów i DPS-ów działających na terenie powiatu, kierownictwem PCPR i pracownikami PUP,
 - z przedstawicielami organizacji pozarządowych,
 - z członkami Zarządu Powiatu.
- Gotowy tekst Strategii oraz załączników był konsultowany z:
 - p. Renatą Andrysz – dyrektor PCPR w Zgorzelcu,
 - p. Robertem Hećmanem - kierownik zespołu ds. pomocy społecznej i wsparcia niepełnosprawnych (PCPR),
 - p. Barbarą Tomczak - kierownik zespołu ds. pieczy zastępczej (PCPR),
 - p. Emilią Wawrzyniak - samodzielne stanowisko ds. administracyjnych (PCPR),
 - p. Barbarą Zagórską – dyrektor DPS „Ostoja” w Zgorzelcu,
 - p. Danutą Świątek – dyrektor DPS „Jutrzenka” w Zgorzelcu,
 - p. Emilią Kurzątkowską - Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Bogatyni.

Wyniki pracy uczestników warsztatów i spotkań fokusowych zostały przeanalizowane przez dr Andrzeja Ferensa z zespołem, a następnie umieszczone w niniejszym dokumencie. Ilość zgromadzonych informacji zdeterminowała fizyczną objętość Strategii. Dla wygody czytelnika, dokument został podzielony na dwie części: część główną oraz załączniki. W części głównej znalazły się:

1. skrócona analiza podstaw prawnych;
2. skrócone zestawienie korelacji Strategii z innymi strategicznymi dokumentami krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi;
3. podsumowanie diagnozy;
4. analiza SWOT – informacje ogólne;
5. założenia misji;
6. struktura celów i zadań;
7. najistotniejsze założenia monitoringu i ewaluacji.

Do załączników zaliczono:

1. podstawy prawne strategii (wersja pełna) – załącznik nr 1;
2. korelacje Strategii z innymi strategicznymi dokumentami krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi (wersja pełna) – załącznik nr 2;
3. diagnoza – załącznik nr 3;
4. analiza SWOT (wersja pełna) – załącznik nr 4;
5. założenia monitoringu i ewaluacji (wersja pełna) – załącznik nr 5;
6. lista przedstawicieli organizacji pozarządowych i administracji publicznej będących uczestnikami warsztatów – załącznik nr 6.

Rozdział 1. Podstawy prawne Strategii¹

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to dokument odpowiadający na zmiany społeczno-ekonomiczne dokonujące się w społecznościach lokalnych. Podstawę prawną stanowi art. 19 ust. 1 pkt 1 *ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej* (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), w którym wskazuje się, że dokument ten powinien uwzględniać: tworzenie programów pomocy społecznej, programów wspierających niepełnosprawnych oraz innych programów, sprzyjających integracji osób i rodzin z tzw. grup szczególnego ryzyka. Podkreślono, że wszelkiego rodzaju dokumenty strategiczne z zakresu pomocy społecznej będą przynosiły oczekiwane efekty tylko jeśli powstawać będą w wyniku konsultacji z gminami danego powiatu.

Ponadto elementy Strategii wynikają również z innych ustaw, regulujących zakres działania samorządu powiatowego w ramach „subdyscyplin” składających się na politykę społeczną. Tym samym wpływają one przynajmniej pośrednio na kształt strategii rozwiązywania problemów społecznych.

- *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym* (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz.U. z 2010 r., Nr 214, poz. 1407 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym* (Dz.U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz.U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz.U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 z późn. zm.),

¹ Bardziej szczegółowa analiza wymienionych w tym rozdziale aktów prawnych znajduje się w Załączniku nr 1 Podstawy prawne strategii.

- *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)*

Rozdział 2. Korelacja strategii z innymi strategicznymi dokumentami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2015-2020 jest zgodna z innymi dokumentami, regulującymi politykę społeczną na poziomie krajowym, czy regionalnym. Zawarte w nich zapisy wskazują na zasadę pomocniczości, jako naczelną wyznacznik polityki społecznej kreowanej na poziomie lokalnym.

Poziom krajowy

Strategia Rozwoju Kraju 2020 wskazuje na obszary Polski, w których występuje największe zagrożenie wykluczeniem społecznym oraz panują gorsze warunki życia. Są to obszary położone na pograniczu województw oraz ośrodki leżące w pewnej odległości od ośrodków metropolitalnych (i – co za tym idzie – przegrywające w konkurencji z nimi). Poza poziomem bogactwa przekłada się to także na dostęp do usług publicznych oraz ich jakość. Strategia ta podnosi także kwestię efektywności działania instytucji sektora publicznego (w tym wydatkowania przez nie środków finansowych), wprowadzenia jednolitych zasad e-administracji, poprawy poziomu bezpieczeństwa, zwiększenia poziomu zatrudnienia, zmniejszania poziomu ubóstwa, włączania do życia społecznego i aktywizacji osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym wykluczeniem.

Poziom wojewódzki

Nadrzędnym dokumentem strategicznym kształtującym kierunki rozwoju na poziomie województwa jest Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020. Określa ona tereny leżące w zachodniej części województwa, jako tzw. Zachodni Obszar Integracji, w którym mieści się również powiat zgorzelecki. Wskazuje kilka obszarów z zakresu polityki społecznej:

- ochrona zdrowia: poprawa dostępności i podniesienie poziomu jakości usług medycznych, w tym zapewnienie dostępu do nowoczesnej diagnostyki medycznej;
- bezpieczeństwo publiczne: ochrona przed klęskami żywiołowymi (z naciskiem na ochronę przeciwpowodziową), zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, eliminacja zagrożeń dla środowiska naturalnego;

- edukacja: dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy, rozbudowa szkolnictwa zawodowego, wsparcie uczniów z dysfunkcjami;
- kultura: jakościowa i ilościowa poprawa oferty kulturalnej, kształtowanie kompetencji do udziału w życiu artystycznym, wzmacnianie i rozbudowa mediów lokalnych;
- społeczeństwo i partnerstwo: powstrzymanie migracji osób młodych, wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, promocja rodzin wielodzietnych, promocja partnerstwa społecznego (np. w ramach ekonomii społecznej);
- rynek pracy: pobudzanie aktywności zawodowej mieszkańców, wspieranie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

W grudniu 2013 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął Dolnośląską Strategię Integracji Społecznej na lata 2014-2020. Jako cel główny wskazano w tym dokumencie zapewnienie Dolnoślązacom wysokiej jakości życia, dostosowania usług publicznych do ich potrzeb oraz integrację społeczną. Dla realizacji tego celu wyodrębniono kilka obszarów, a w ich obrębie – priorytety:

I Obszar – Wsparcie:

Priorytet 1 – Wzmacnianie potencjału rodzin dolnośląskich.

Priorytet 2 – Rozwój usług społecznych mających na celu wsparcie osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Priorytet 3 – Przeciwdziałanie uzależnieniom.

Priorytet 4 – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

II Obszar – Aktywizacja:

Priorytet 5 – Aktywizacja społeczna osób starszych.

Priorytet 6 – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Priorytet 7 – Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy.

Priorytet 8 – Promocja aktywnej polityki społecznej jako narzędzia integracji.

III Obszar – Integracja:

Priorytet 9 – Wsparcie idei społeczeństwa obywatelskiego.

Priorytet 10 – Pobudzanie i promowanie innowacji w obszarze polityki społecznej.

IV Obszar – Współdziałanie:

Priorytet 11 – Doskonalenie jakości systemu usług społecznych.

Realizacja tej strategii należy do zarządu województwa. Dodatkowo dokument zakłada powołanie Podzespołu ds. Monitorowania Dolnośląskiej Strategii Integracji na lata 2014-2020.

Poziom powiatu

Najważniejsze cele rozwoju powiatu zgorzeleckiego wyznacza aktualnie Strategia Rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego do roku 2020. Wśród celów strategicznych w zakresie polityki społecznej wskazać należy następujące:

- cel 2 - Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu zgorzeleckiego (m.in. w obszarze służby zdrowia i bezpieczeństwa publicznego);
- cel 3 - Zwiększenie spójności społecznej powiatu rozumiane jako ograniczenie dysproporcji społecznych (w tym wykluczenia społecznego);
- cel 4 - Poprawa kapitału intelektualnego oraz utrzymanie i promocja wysokiego poziomu kapitału społecznego powiatu;
- cel 6 - Zwiększenie potencjału ekonomicznego usług medycznych. Poprawa dostępności usług turystycznych oraz walorów przyrodniczych powiatu.

Rozdział 3. Diagnoza

Powiat zgorzelecki charakteryzuje się występowaniem problemów, które są właściwe dla wielu jednostek samorządu terytorialnego w całym kraju. Do podstawowych barier rozwojowych należy zaliczyć m.in. stopniowy i znaczący ubytek ludności oraz stały wzrost dysproporcji pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn. Spadkowi liczby ludności towarzyszy stosunkowo szybkie starzenie się społeczności lokalnej. Od kilku lat postępuje także istotny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym zwiększaniu się liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja ta powodować będzie w przyszłości znaczne obciążenia dla budżetu powiatu, z którego trzeba będzie przeznaczać więcej środków na pomoc społeczną skierowaną do osób starszych (choćby poprzez zwiększanie wydatków na utrzymanie DPS-ów, służby zdrowia i innych form pomocy).

Sytuacja edukacyjna w powiecie zgorzeleckim charakteryzuje się spadkiem liczby uczniów, a przy tym niemal niezmienną liczbą nauczycieli i pedagogów zatrudnionych w placówkach edukacyjnych. Z jednej strony, jest to sytuacja sprzyjająca indywidualizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego, z drugiej zaś szkoły dysponują mniejszymi funduszami na utrzymanie tej samej liczby nauczycieli. Należy podkreślić, że kadra pedagogiczna zatrudniona w szkołach powiatowych charakteryzuje się wysokimi kwalifikacjami oraz stosownym doświadczeniem.

Na podstawie analizy danych dotyczących pomocy społecznej można wysunąć wnioski, iż zasoby infrastruktury socjalnej ulegają stałej, ale niewystarczającej, poprawie w stosunku do istniejących potrzeb. Budowa nowych, jak i remont już istniejących placówek działających w tym obszarze, stanowi jedną z najistotniejszych kwestii do rozwiązania. Sytuacja opieki nad dziećmi jest bardzo trudna. Spora liczba dzieci umieszczanych jest w placówkach opiekuńczych znajdujących się poza granicami powiatu. Wskazane byłoby więc utworzenie co najmniej jednego domu dziecka na terenie powiatu.

Działania wykonywane przez PCPR w Zgorzelcu oraz wzrost liczby osób objętych projektami wskazują na duże zaangażowanie pracowników socjalnych w rozwiązywanie kwestii społecznych. Przygotowanie fachowe tych służb, zarówno na poziomie gmin, jak i powiatu nie budzą zastrzeżeń. Z danych wynika, iż pracownicy socjalni stanowią grupę osób dobrze wykształconych i przygotowanych do pracy. Poważnym deficytem jest niewystarczająca liczba osób zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej w stosunku do potrzeb i realizowanych zadań publicznych.

Powiat zgorzelecki boryka się również z problemem bezrobocia (także wśród osób niepełnosprawnych). Na koniec maja 2015 roku według danych, wskaźnik stopy bezrobocia dla województwa dolnośląskiego wyniósł 9,9 %, a średnia dla kraju w tym czasie wyniosła 10,8 %. Pierwszy raz w historii wskaźnik stopy bezrobocia na terenie powiatu był niższy od wskaźnika krajowego. Stopa bezrobocia dla powiatu zgorzeleckiego wyniosła w maju 2015 roku 10,4%. W strukturze gospodarki powiatu zdecydowanie dominują mikroprzedsiębiorstwa, które są *de facto* jednoosobowymi podmiotami działającymi na zasadach samozatrudnienia. Ich cechą charakterystyczną jest to, że nie generują dodatkowych, oficjalnych miejsc pracy. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych największą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym. Kolejna liczna grupa to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym, a także średnim zawodowym. Warto podkreślić, że Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu (PUP) podejmuje szereg działań mających przeciwdziałać bezrobociu wśród niepełnosprawnych, m.in. organizując szkolenia, prace społecznie użyteczne, czy też staże. Jednakże ich liczba nie jest adekwatna do zapotrzebowania. Problemu nie rozwiązują także dostępne, chronione miejsca pracy.

Jednym z występujących na terenie powiatu zagrożeń bezpieczeństwa i ładu społecznego są zagrożenia o charakterze komunikacyjnym. Jest to związane z faktem, że przez teren powiatu przebiegają trasy kolejowe: Wrocław-Węgliniec oraz Międzylesie-Kłodzko-Węgliniec. Dotyczy to także sytuacji, gdy szlakami tymi przewozi się tzw. „ładunki niebezpieczne”. W Żarskiej Wsi znajduje się Terminal Spedycyjny – czyli parking dla samochodów przewożących takie ładunki. Powiat przecina autostrada A4. W ostatnich latach na terenie powiatu pojawiały się także zagrożenie powodziowe, głównie na rzekach Witka, Miedzianka, Czerwona Woda, Nysa Łużycka. W chwili obecnej powiat posiada służby zdolne do przeciwdziałania tego typu zagrożeniom.

Ze względu na swoje położenie powiat zgorzelecki narażony jest także na problemy związane z przestępczością transgraniczną. Do walki z nią została powołana specjalna grupa funkcjonariuszy o nazwie NYSA.

Reasumując – bieżąca sytuacja powiatu zgorzeleckiego, jego perspektywy i możliwości rozwojowe, a także dostępne zasoby społeczno-ekonomiczne, odzwierciedlają tendencje występujące w wielu rejonach Polski. Niepokojące są zwłaszcza prognozy demograficzne. Z drugiej strony, nie można nie zauważyć wzmożonej aktywności samych seniorów organizujących się w sprawnie działające kluby, stowarzyszenia, grupy nieformalne, czy wreszcie Uniwersytety Trzeciego Wieku, co stanowi bezpośrednią reakcję na proces starzenia się społeczeństwa. Ponadto, problemem z którym w trakcie codziennego

funkcjonowania stykają się władze powiatu jest brak dostatecznej ilości środków finansowych przy stale wzrastających potrzebach (co oczywiście również jest znamienne dla całego kraju). Kryzys finansów publicznych, ich niestabilność w połączeniu z rozlicznymi ułomnościami systemu zarządzania środkami publicznymi, tworzą niekorzystne okoliczności dla funkcjonowania samorządowej polityki społecznej.

Relatywnie niewielka skala zaangażowania obywatelskiego, w tym organizacji pozarządowych, w rozwiązywanie problemów społecznych, a także zauważalny deficyt tego typu organizacji, dopełniają ten syntetyczny obraz rzeczywistości społecznej powiatu. Powyższe spostrzeżenia ukazują, iż jego sprawne funkcjonowanie będzie wynikało ze zdolności do rozwiązywania szeregu problemów, z jakimi będzie trzeba się zmierzyć, podejmując trudną pracę tworzenia i realizowania polityk publicznych.

Rozdział 4. Analiza SWOT

Założenia teoretyczne

Analiza SWOT jest to narzędzie badawcze, przy pomocy którego wyznacza się kierunki rozwoju przedsiębiorstw, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, gmin i powiatów. W dokumentach o charakterze strategicznym metoda ta stanowi naturalny pomost między częścią diagnostyczną, a opisem celów i zadań, które mają być zrealizowane w ramach strategii.

Cele analizy SWOT

Podczas prac nad Strategią uczestnicy warsztatów skorzystali z analizy SWOT czterokrotnie. Posłużyli się nią w następujących celach:

- określenia kluczowych kierunków rozwoju powiatu zgorzeleckiego w zakresie dotyczących go problemów społecznych,
- przeanalizowania mocnych i słabych stron powiatu (cechy wewnętrzne) oraz szans i zagrożeń (cechy otoczenia) mogących wpłynąć na jego politykę w obrębie wyznaczonych kierunków rozwoju,
- przyjęcia strategii pracy nad dalszą częścią dokumentu.

W ramach analizy SWOT wyróżnia się 4 typy strategii: agresywną, konserwatywną, konkurencyjną i defensywną.

Wyniki analizy SWOT

Na podstawie przeprowadzonych analiz SWOT uczestnicy warsztatów uznali, że do kluczowych kierunków opracowywanej przez nich strategii powinny należeć:

- rynek pracy (ze szczególnym uwzględnieniem występowania zjawiska bezrobocia wśród niepełnosprawnych),
- bezpieczeństwo publiczne,
- pomoc społeczna,
- integracja społeczna (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi).

Wyniki badań dotyczące cech wewnętrznych oraz otoczenia powiatu wskazują, iż:

- w przypadku każdego, kluczowego dla rozwiązywania problemów społecznych, kierunku rozwoju powiat dysponuje silnymi zasobami własnymi,
- otoczenie powiatu jest, i przez najbliższe lata pozostanie, zasadniczą przeszkodą w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych (uczestnicy warsztatów mieli przede wszystkim na myśli niedostateczne wsparcie finansowe ze strony rządu na udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym oraz na realizację nowych zadań sędowanych na jednostki samorządu powiatowego z zakresu pomocy społecznej, nieodpowiednie prawo utrudniające walkę z bezrobociem, dużą konkurencję ze strony instytucji pomocy społecznej w największych polskich miastach, które przyciągają do siebie pracowników zatrudnionych w placówkach pomocy społecznej w powiecie zgorzeleckim, a także zagrożenia naturalne, zwłaszcza powodzie),
- władze powiatu oraz społeczność lokalna będą mogły liczyć na wsparcie zewnętrzne (Unii Europejskiej, rządu i samorządu wojewódzkiego) podczas realizacji niektórych celów i zadań wchodzących w skład analizowanych kierunków,
- powiat zgorzelecki posiada kilka słabych stron, nie są one jednak na tyle poważne, żeby mogły spowodować pojawienie się nowych problemów społecznych (wyjątek stanowi obszar rynku pracy).

W ramach przeprowadzonych analiz SWOT trzykrotnie najwyższe wyniki pojawiały się w przypadku strategii konserwatywnej oraz agresywnej, po jednym razie miało to miejsce w przypadku strategii konkurencyjnej i defensywnej. W trakcie prac nad dalszą częścią dokumentu korzystano głównie z rozwiązań proponowanych w dwóch pierwszych strategiach. Strategia konserwatywna zakłada ograniczanie negatywnych zjawisk wpływających z otoczenia poprzez maksymalne wykorzystanie zasobów własnych. Strategia agresywna jest strategią silnej ekspansji i rozwoju wykorzystującą przewagę mocnych stron i szans (zachodzi próba osiągnięcia efektu synergii).

Przy formułowaniu misji, celów i zadań Strategii przede wszystkim brano pod uwagę niesprzyjające otoczenie powiatu. Ze względu na trudne warunki zewnętrzne część celów oraz zadań zostało odrzuconych, pomimo tego, że ich realizacja umożliwiłaby rozwiązanie niektórych problemów społecznych. W kilku innych przypadkach podchodzono do propozycji celów i zadań z większym optymizmem. Wynikało to z silnych zasobów własnych oraz z możliwości uzyskania przez powiat wsparcia zewnętrznego.

Rozdział 5. Misja

Misja samorządu jest deklaracją długofalowych działań, których realizacja doprowadzić ma do osiągnięcia założonych w strategii celów. Misja określa również specyficzną rolę, jaką odgrywać ma samorząd. Podczas formułowania misji bierze się pod uwagę wartości leżące u podstaw podejmowanych w samorządzie decyzji, rodzaj świadczonych przez samorząd usług, potrzeby mieszkańców, zasoby oraz charakterystykę otoczenia samorządu.

Z założeń misji wynikają cele główne i szczegółowe oraz zadania. Cele główne powinny odpowiadać na pytanie: *do czego dany samorząd dąży?* Ogólność zapisów celów głównych upoważnia do konkretyzacji sformułowanych dążeń w postaci celów szczegółowych, które są „konsumowane” przez cel główny. Oznacza to, że osiągnięcie celów szczegółowych prowadzi do realizacji celów głównych.

Najwyższy poziom szczegółowości osiągają zadania. W strategii przyjmują one postać sprecyzowanych przedsięwzięć do zrealizowania w przyszłości.

Rys. 1. Struktura strategii.

Źródło: opracowanie własne.

MISJĄ powiatu zgorzeleckiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu zgorzeleckiego poprzez dostarczanie usług publicznych z zakresu pomocy społecznej, adekwatnych do potrzeb społeczności powiatu przy współpracy instytucji powiatowych z organizacjami społecznymi.

Treść misji wskazuje na istnienie zależności między dostarczaniem wysokiej jakości usług publicznych z zakresu pomocy społecznej, a poprawą jakości życia mieszkańców powiatu. Jakość tych usług uzależniona jest od dostosowania ich do potrzeb lokalnej społeczności oraz współpracy instytucji powiatowych z organizacjami społecznymi. Wspólna realizacja zadań skutkuje wyższą jakością świadczonych usług oraz pozwala dotrzeć do szerszego grona osób potrzebujących pomocy, a w efekcie prowadzi do zmniejszenia skali problemów społecznych. Konieczność częstszego współdziałania instytucji powiatu i organizacji społecznych na płaszczyźnie polityki społecznej wynika z dotychczasowej, niewystarczającej intensywności współpracy tych podmiotów.

Wartości, które przyświecają misji:

- wysoka jakość życia mieszkańców,
- adekwatność usług publicznych z zakresu pomocy społecznej do potrzeb społeczności,
- współpraca instytucji powiatowych z organizacjami społecznymi.

Rozdział 6. Struktura celów i zadań

Zaproponowane przez uczestników zadania zostały uszeregowane według hierarchii ważności. Te zadania, które uznane zostały za najważniejsze, w Strategii przyjmują formę konkretnych projektów. Pozostałe zadania znajdują się pod matrycami projektów.

Kierunek: Polityka rynku pracy

Cel strategiczny: Poprawa warunków dla wzrostu liczby i jakości miejsc pracy.

Opis celu strategicznego: Posiadanie pracy jest jednym z warunków bezpiecznego i godnego życia każdego człowieka. Władze powiatu zgorzeleckiego wraz z Powiatowym Urzędem Pracy (PUP) w Zgorzelcu oraz w partnerstwie z przedsiębiorcami i pracodawcami będą wspierać podmioty w działaniach mających na celu utrzymanie występującego w powiecie poziomu zatrudnienia, wzrostu liczby miejsc pracy i poprawy jakości miejsc pracy.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rozwoju małych przedsiębiorstw.

Małe przedsiębiorstwa to przedsiębiorstwa, w których zatrudnienie znajduje do 50 osób. W tej kategorii mieszczą się także mikroprzedsiębiorstwa, a więc takie, które zatrudniają do 10 osób. Wspieranie ich rozwoju jest jedną z aktywnych metod walki z bezrobociem, umożliwiającą podjęcie przez osoby bezrobotne pracy.

2. Rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami powiatu, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami i pracodawcami.

Współpraca to wspólne realizowanie działań, w ramach których współpracujące ze sobą podmioty dzielą się zasobami (m.in. ludzkimi, technologicznymi, finansowymi), niezbędnymi do osiągnięcia zamierzonego wyniku. W przypadku współpracy każdy z podmiotów jest zaangażowany w realizację przedsięwzięcia. Istotą współpracy jest wspólne uzgadnianie podejmowanych decyzji. Dzięki niemu możliwe jest lepsze i bardziej kompleksowe wykonanie założonych celów.

3. Aktywizacja zawodowa z uwzględnieniem osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Wykluczenie społeczne to *sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów*

w *godny sposób*². Wykluczenie dotyczy osoby znajdujące się w różnych sytuacjach życiowych. Do grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zaliczamy: osoby do 30. roku życia, długotrwale bezrobotne, osoby powyżej 50. roku życia, korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej, posiadające co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia, posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia, osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

² *Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski*, przygotowana przez Zespół Zadaniowy do Spraw Reintegracji Społecznej, któremu przewodniczył Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Jerzy Hausner. Zespół został powołany 14.04.2003 r. przez Prezesa Rady Ministrów, <http://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/File/mps/NSIS.pdf> (19.07.2014 r.), s.22.

Zadania wytypowane do realizacji

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finansowania
Wsparcie małych i mikro-przedsiębiorstw	<p>Współpraca PUP w Zgorzelcu z przedsiębiorcami w zakresie możliwości skorzystania ze stoisk wystawienniczych na targach pracy organizowanych przez publiczne służby zatrudnienia oraz możliwość organizowania giełd pracy pod indywidualne potrzeby pracodawców i wspieranie rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników przez udzielanie porad zawodowych. Metoda niwelująca.</p> <p>Po spełnieniu przesłanek ustawowych możliwość skorzystania z pomocy PUP m.in. w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zrefundowania kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, - zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę z tytułu zatrudnienia bezrobotnego w ramach prac interwencyjnych, - przyznania grantu na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy, - przyznania świadczenia aktywizacyjnego za zatrudnienie, - refundacji kosztów poniesionych na składki na ubezpieczenia społeczne, - dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, - pożyczki na utworzenie stanowiska pracy, - działań finansowanych ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego, - organizacji stażu, przygotowania zawodowego dorosłych, - organizacji szkoleń pod potrzeby pracodawców. <p>Metoda niwelująca.</p>	<p>Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego</p> <p>Mali i mikro-przedsiębiorcy</p> <p>PUP w Zgorzelcu</p> <p>Osoby poszukujące pracy</p> <p>Osoby bezrobotne</p>	2015-2020 r.	<p>Środki Funduszu Pracy</p> <p>Środki zewnętrzne</p>
Pomoc dla osób podejmujących działalność gospodarczą	<p>Finansowe wspieranie nowo powstających firm w ramach jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Metoda niwelująca i profilaktyczna.</p>	<p>Osoby bezrobotne chcące założyć działalność gospodarczą</p> <p>PUP w Zgorzelcu</p> <p>Bank Gospodarstwa Krajowego</p>	2015-2020 r.	<p>Środki Funduszu Pracy</p> <p>Środki zewnętrzne</p>

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finansowania
Edukacja i promocja	Kampania informacyjno-promocyjna skierowana do pracodawców, która ma zaprezentować korzyści, w szczególności finansowe, płynące z zatrudniania osób bezrobotnych. Kampania ma motywować przedsiębiorców do zatrudniania osób bezrobotnych. Metoda niwelująca i profilaktyczna.	PUP w Zgorzelcu Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego Organizacje społeczne	2015-2020 r.	Środki Funduszu Pracy Budżet powiatu Środki zewnętrzne

Inne zadania zaproponowane przez uczestników warsztatów:

- Dofinansowanie do projektów innowacyjnych, aktywizujących zawodowo osoby bezrobotne – podjęcie współpracy z przedsiębiorcami w celu opracowania i wdrożenia innowacyjnych projektów zakładających aktywizację zawodową osób bezrobotnych.
- Promocja lokalnych artystów, jako kontynuacja działań innowacyjnych.

Kierunek: Pomoc społeczna

Cel strategiczny: Osiągnięcie wysokiego standardu usług publicznych z zakresu pomocy społecznej.

Opis celu głównego: Ze spotkań, warsztatów oraz rozmów przeprowadzonych z pracownikami socjalnymi, przedstawicielami gminnych ośrodków pomocy społecznej, PCPR w Zgorzelcu i organizacji pozarządowych wnioskować należy, że najważniejszą kwestią w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej jest głęboka modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury socjalnej. Na poprawę warunków pomocy społecznej wpłynąć może współpraca instytucji powiatowych oraz organizacji pozarządowych. Wydawać się może, że właśnie te dwa obszary - infrastruktura i współpraca – przyczynić się mogą w największym stopniu do sprawnego działania systemu pomocy społecznej, zwiększenia jego efektywności oraz wypracowania szerokiego porozumienia między instytucjami, a sektorem trzecim dla dobra społecznego.

Cele szczegółowe:

1. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

Infrastruktura techniczna w obszarze pomocy społecznej w powiecie zgorzeleckim wymaga zarówno modernizacji, jak i uzupełnienia. W przypadku większości domów pomocy społecznej niezbędny jest remont. Istnieje konieczność przeniesienia jednego z nich do innego budynku lub gruntowna modernizacja obecnego. W perspektywie kilku lat podobnymi przedsięwzięciami (remonty, modernizacje) powinny zostać objęte inne ośrodki. Potrzeby beneficjentów wskazują, iż niezbędne jest utworzenie mieszkań chronionych, domów dziecka, zwiększenie ilości miejsc dla osób chorych psychicznie oraz utworzenie dodatkowych warsztatów terapii zajęciowej.

2. Zapewnienie opieki dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo.

Jednym z zadań PCPR jest zapewnienie dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo opieki oraz poczucia bezpieczeństwa. Konieczne jest zapewnienie im doraźnego miejsca pobytu w sytuacji kryzysowej i wymagającej interwencji, opieki zastępczej, jak i wsparcia psychologicznego. Realizacja tego celu możliwa będzie także poprzez działania zapewniające wsparcie dla rodzin zastępczych oraz innowacyjne rozwiązania pomocowe dla dzieci i młodzieży.

3. Rozwój różnych form współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze pomocy społecznej.

Współpraca instytucji powiatowych, gminnych oraz organizacji pozarządowych poprawić może skuteczność i sprawność działań z zakresu pomocy społecznej. Zadania pomocy społecznej na poziomie gminy oraz na poziomie powiatu są różne, jednak poprzez wspólnie wypracowaną sprawną komunikację, czy forum wymiany doświadczeń, można skutecznie prowadzić skorelowane ze sobą działania pomocowe.

Zadania wytypowane do realizacji

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finansowania
Stworzenie czterech placówek opiekuńczo-wychowawczych	Powstanie placówek opiekuńczo-wychowawczych jest kluczową kwestią dla poprawy warunków udzielanej pomocy. Jest to jedna z najbardziej istotnych inwestycji z punktu widzenia pomocy społecznej. Metoda niwelująca.	Zarząd Powiat Zgorzeleckiego PCPR w Zgorzelcu	Do 2020 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne
Program wsparcia specjalistycznego dla ofiar / sprawców przemocy	Wsparcie specjalistyczne jest kolejną istotną kwestią, której brakuje w systemie pomocy społecznej w powiecie zgorzeleckim. Wsparciem zostaną objęte osoby dotknięte przemocą w rodzinie – zarówno ofiary, jak i sprawcy. Opracowany i wdrożony zostanie program wsparcia specjalistycznego. Do jego realizacji zaproszeni zostaną wolontariusze i organizacje pozarządowe m.in. poprzez stworzenie powiatowego informatora o działaniach wspierających i upowszechnienie go. Zostaną także wdrożone warsztaty korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Rekrutacja prowadzona będzie we współpracy z kuratorami sądowymi, prokuraturą, policją, ośrodkami pomocy społecznej oraz placówkami oświatowymi. Metoda integrująca, profilaktyczna, niwelująca.	Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego PCPR w Zgorzelcu Organizacje pozarządowe	2015 r. – stworzenie programu wsparcia specjalistycznego 2016 r. – wdrożenie programu	Budżet powiatu Środki zewnętrzne

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finansowa- nia
Pozyskanie wolontariuszy	Promocja idei wolontariatu. Wspieranie inicjatyw oddolnych.	Organizacje pozarządowe Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego – promocja wolontariatu m.in. na stronach www.	Od 2015 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne
Modernizacja infrastruktury, poprawa warunków w domach pomocy społecznej	Przeniesienie lub modernizacja istniejącej substancji DPS „Jutrzenka”. Zmiana lokalizacji DPS „Jędrzek” w związku z zajęciem przez PGE terenów pod odkrywkę węgla brunatnego. Zwiększenie ilości miejsc w Powiatowym Ośrodku Wsparcia przy ul. Pułaskiego w Zgorzelcu. Metoda niwelująca.	Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego DPS Jutrzenka DPS „Jędrzek” POW w Zgorzelcu	2015-2020 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne
Wsparcie niepełnosprawnych.	Zmiana profilu Powiatowego Ośrodka Wsparcia w Opolnie Zdrój, który obecnie przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo. Nie jest możliwe skuteczne wsparcie obu tych grup jednocześnie. Utworzenie poza Zgorzelcem warsztatów terapii zajęciowej. Metoda wykluczająca.	Zarządu Powiatu Zgorzeleckiego POW w Opolnie Zdrój PCPR w Zgorzelcu Organizacje pozarządowe	2020 r.	Budżet powiatu NFZ Darczyńcy Fundusze pozyskane przez organizacje pozarządowe

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finansowania
Zwiększenie liczby pracowników pomocy społecznej	Zwiększenie liczby pracowników PCPR konieczne jest z powodu zmiany od 2015 r. przepisów związanych z pieczęcią zastępczą, jak również ze względu na kończący się projekt współfinansowany ze środków europejskich. Zwiększenie liczby zatrudnienia w DPS „Ostoja”, po zmianie dotychczasowego profilu działalności na dom dla osób przewlekle i somatycznie chorych. Wzrost zatrudnienia w instytucjach pomocy społecznej przyczyni się do zwiększenia skuteczności świadczonej pomocy. Metoda niwelująca.	Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego PCPR w Zgorzelcu DPS „Ostoja”	2015-2016 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne
Zbudowanie sieci partnerstw z organizacjami pozarządowymi	Współpraca organizacji pozarządowych ze starostwem powiatowym, PUP, DPS-ami, POW-ami oraz PCPR. Tworzenie partnerstw m.in. realizujących wspólne projekty. Metoda integrująca.	Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego DPS-y POW-y PUP w Zgorzelcu PCPR w Zgorzelcu Organizacje pozarządowe	2015-2016 r.	Budżet powiatu Środki własne organizacji pozarządowych Część działań bezkosztowa

Inne zadania zaproponowane przez uczestników warsztatów

- Organizowanie spotkań tematycznych z ośrodkami pomocy społecznej lub innymi instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej, w celu poprawy skuteczności pomocy społecznej, zarówno na poziomie powiatowym, jak i gminnym, poprzez współpracę instytucji samorządowych, instytucji pomocy społecznej i ich sprawną komunikację.
- Aktywizacja stowarzyszeń rodzin zastępczych w celu stworzenia forum wsparcia, wymiany doświadczeń i współpracy z instytucjami pomocy społecznej, poprzez konsultacje społeczne i spotkania rodzin oraz pracowników PCPR w Zgorzelcu.
- Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej.
- Stworzenie powiatowego zasobu mieszkań chronionych.

Kierunek: Integracja społeczna

Cel strategiczny: Intensyfikacja działań na rzecz integracji mieszkańców powiatu.

Opis celu strategicznego: Stanem docelowym działań prowadzonych w ramach realizacji tego celu jest zbudowanie zintegrowanej wspólnoty mieszkańców powiatu, rozumianej tutaj jako wspólnota, w której różnice w statusie społecznym nie rodzą głębokich podziałów społecznych, a członkowie grup dysfunkcyjnych są adresatami działań zmniejszających ryzyko wykluczenia ich ze społeczności.

Cele szczegółowe:

1. Pobudzanie aktywności środowisk wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem.

Wstępnym etapem procesu integracji mieszkańców jest zaktywizowanie grup, które w ograniczony sposób uczestniczą w życiu społecznym powiatu. Grupy zagrożone wykluczeniem wskazane zostały w jednym z celów szczegółowych w obszarze polityki rynku pracy.

2. Wzmacnianie więzi międzypokoleniowych.

Cel wynika z dostrzeżenia potrzeby zintegrowania osób starszych (zwłaszcza wymagających opieki) z pozostałymi grupami wiekowymi. Społeczność powiatu zgorzeleckiego starzeje się, co powinno skłaniać do przeciwdziałania dezintegracji wspólnoty na skutek zmian w strukturze wiekowej.

3. Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań na rzecz integracji społecznej.

Organizacje pozarządowe należą do najważniejszych podmiotów integrujących społeczność lokalną. Niewystarczająca aktywność organizacji działających w powiecie zgorzeleckim przemawia za koniecznością stworzenia warunków do częstszego powierzania realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, ze szczególnym uwzględnieniem zadań służących integracji społecznej.

Zadania wytypowane do realizacji

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finansowania
Uruchomienie (bądź wsparcie dla organizacji) inicjatyw sportowych, kulturalnych i edukacyjnych służących integracji społeczności powiatu	Inicjatywy tego typu kształtują więzi społeczne i edukują społeczność. Przykładowe inicjatywy: organizacja festynów; powoływanie klubów młodzieżowych; organizacja spotkań integracyjnych (np. wielopokoleniowych); organizacja zajęć (warsztatów) o różnorodnej tematyce, np. muzycznej, plastycznej czy sportowej; organizacja tzw. „fajfów”, czyli imprez dla osób w wieku 50+; prowadzenie poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego (zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy). Metoda integrująca, niwelująca, profilaktyczna.	Organizacje pozarządowe Placówki oświatowe PCPR w Zgorzelcu DPS-y POW-y Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego	2015-2020 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne
Wprowadzenie do programów lekcji wychowawczych zajęć, podczas których omawiane będą zagadnienia związane z integracją mieszkańców	Szkoły powinny uwzględniać w swych programach zajęcia krzewiące postawy antydyskryminacyjne. Metoda integrująca, niwelująca, profilaktyczna.	Placówki oświatowe	Od 2015 r.	Budżet powiatu

Inne zadania zaproponowane przez uczestników warsztatów

- Wsparcie działalności klubów seniora – w powiecie zgorzeleckim przybywa osób w wieku poprodukcyjnym. Integracja wewnątrzpokoleniowa seniorów będzie sprzyjać utrzymaniu osób starszych w dobrej kondycji psychofizycznej.
- Stworzenie warunków do aktywnej działalności grup wsparcia, integrujących osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej oraz świadczących pomoc m.in. poprzez dostarczanie przydatnych informacji oraz wymianę doświadczeń.
- Zachęcanie osób dyskryminowanych i wykluczonych do aktywności w organizacjach pozarządowych, co sprzyjać będzie integracji tych osób ze środowiskiem lokalnym. Aktywna polityka informacyjna powiatu skierowana do osób dyskryminowanych i wykluczonych jest wskazana, ponieważ są to osoby, które zwykle posiadają ograniczoną wiedzę na temat funkcjonujących w powiecie organizacji pozarządowych.

Kierunek: Bezpieczeństwo Publiczne

Cel strategiczny: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na terenie powiatu.

Opis celu strategicznego: W ramach tego kierunku projektowanym stanem docelowym jest spowodowanie poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu. Chodzi tu o szeroko rozumiane bezpieczeństwo – zarówno w zakresie indywidualnym, jak i zbiorowym (publicznym). Ważne jest, by wzrost bezpieczeństwa na poziomie statystycznym (obiektywnym) przekładał się na indywidualną percepcję poszczególnych mieszkańców powiatu (subiektywne odczucie).

Cele szczegółowe:

1. Poprawa jakości pracy służb działających w systemie zarządzania kryzysowego.

Chodzi tu w szczególności o wzmocnienie działania poszczególnych służb i wzrost efektywności ich współpracy. Powiat zgorzelecki – ze względu na swoje położenie – jest narażony na różne zdarzenia, które angażują wiele służb (np. powodzie, katastrofy w ruchu lądowym, uwolnienia przewożonych materiałów niebezpiecznych). Sprawne i skoordynowane działania służb mogą nie tylko ograniczyć negatywne skutki różnych zdarzeń kryzysowych, ale także wzmocnić subiektywne poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

2. Włączanie mieszkańców i organizacji pozarządowych w działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa.

Zarówno ze względu na efektywność, jak i wzmocnianie wspólnoty lokalnej, pożądane jest, by mieszkańcy współdziałali na rzecz wzrostu poziomu bezpieczeństwa publicznego w powiecie. Dotyczy to profilaktyki związanej z informowaniem odpowiednich służb o wystąpieniu negatywnych zdarzeń/zjawisk oraz aktywnym ich rozwiązywaniem poprzez działalność np. w jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej.

Zadania wytypowane do realizacji

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finanso- wania
Wzmocnienie struktur straży pożarnej	Program będzie miał charakter systemu wsparcia materialnego. Co roku poszczególne jednostki Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczej Straży Pożarnej z obszaru powiatu zgłoszą zapotrzebowanie na sprzęt. Starostwo – po dokonaniu selekcji oraz w miarę możliwości finansowych – zakupi wnioskowany sprzęt i przekaze go do jednostek. Specjalne preferencje będą posiadać te podmioty, które zostały wpisane do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz jednostki OSP z północnej części powiatu (gmina Pieńsk i Węgliniec), która z uwagi na znaczne zalesienie narażona jest na zwiększone ryzyko wystąpienia pożarów. Metoda profilaktyczna, niwelująca.	KPPSP i OSP Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego	2015- 2020 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne
Program ćwiczeń przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym	Program będzie polegał na wsparciu finansowym i organizacyjnym przy organizacji ćwiczeń z udziałem różnych służb ratowniczych. Co najmniej raz w roku będą organizowane ćwiczenia dotyczące m. in. takich sytuacji jak: rozszczelnienie cystern przewożących groźne substancje, niebezpieczne wypadki drogowe i kolejowe, czy też powodzie. Do ćwiczeniach zaproszone zostaną różne służby, w tym z Niemiec i Czech. W organizację ćwiczeń zaangażuje się Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Metoda profilaktyczna.	Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego KPPSP i OSP Pogotowie ratunkowe Policja Straże gminne i miejskie Służby zagraniczne	2015- 2020 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne

Zadanie	Krótki opis zadania (metoda realizacji zadania)	Uczestnicy zadania	Termin realizacji zadania	Źródło finanso- wania
Program Rozwoju Społecznego Systemu dotyczący monitorowania zagrożeń w powiecie.	Program będzie polegał na rozwijaniu systemu współpracy pomiędzy mieszkańcami, a służbami. Poza systemem powiadamiania kryzysowego, który zorganizowały gminy, należy stworzyć także kompleksowy system monitorowania zagrożeń w powiecie. Będzie bazował on na stałym kontakcie wyznaczonych funkcjonariuszy (policji i straży pożarnej) z lokalnymi liderami, np. sołtysami, nauczycielami, przedstawicielami organizacji pozarządowych. Chodzi zarówno o informowanie o jednostkowych zdarzeniach, jak i o stałą wymianę uwag i spostrzeżeń (np. podczas regularnie organizowanych w tym celu spotkań). Gromadzeniem i analizą danych zajmie się Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Metoda profilaktyczna, niwelująca, integrująca.	Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego Policja Straż Pożarna Lokalni liderzy	2015 r.	Zadanie niegenerujące bezpośrednich kosztów
Program dotyczący profilaktyki antynarkotykowej	Program będzie mieć charakter profilaktyczny, a kierowany będzie do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zarząd Powiatu co roku organizuje konkurs dla organizacji pozarządowych na program antynarkotykowy, kierowany do tej grupy uczniów. Zwycięski program dostanie dofinansowanie i będzie realizowany przez zgłaszający go podmiot. Metoda profilaktyczna.	Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego Organizacje pozarządowe Szkoły ponadgimnazjalne	2015-2020 r.	Budżet powiatu Środki zewnętrzne

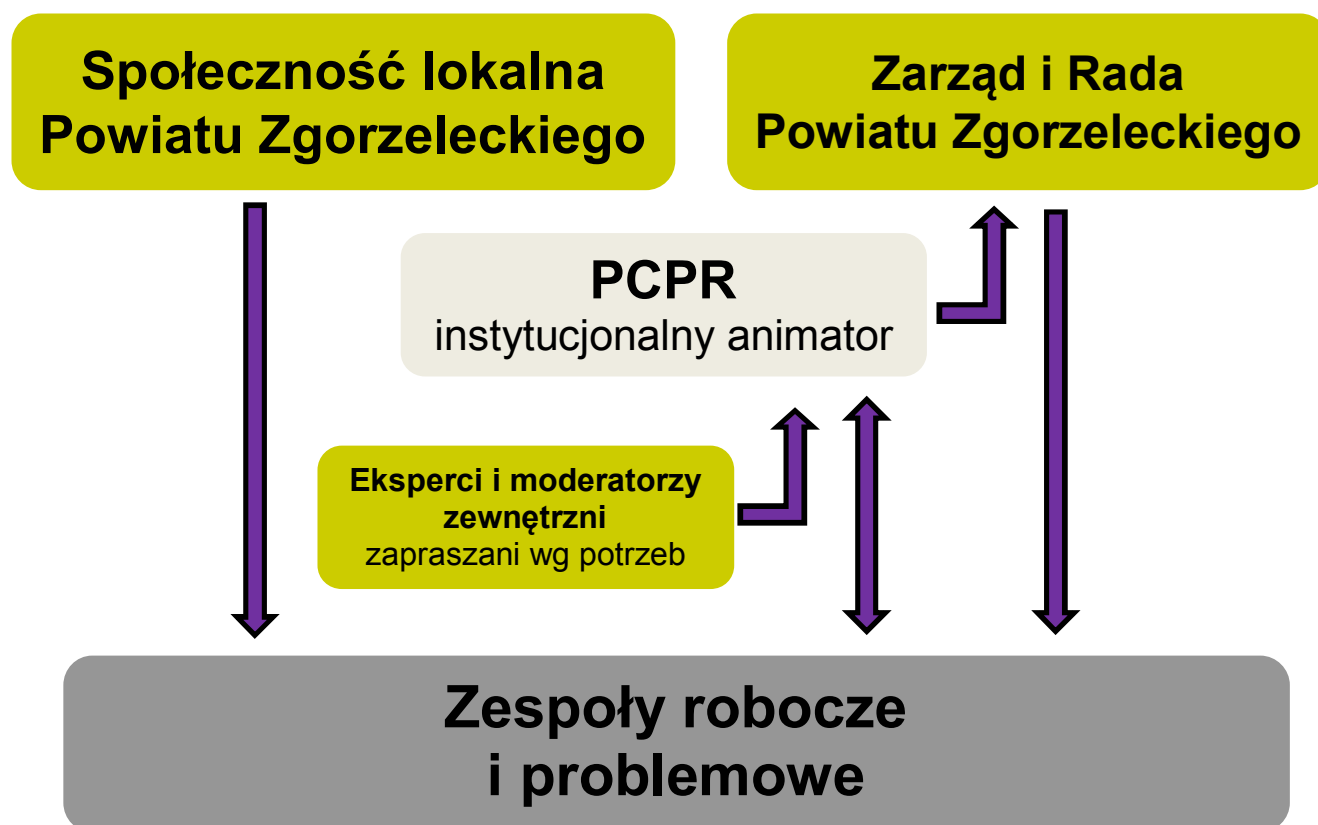
Inne zadania zaproponowane przez uczestników warsztatów

- System wyjazdowej pomocy medycznej – należy zwiększać liczbę samochodów z lekarzami, którzy zajmują się nieskomplikowanymi przypadkami medycznymi i nie wyłączają na długi czas karettek.
- Melioracja rowów – należy dokonywać ich sukcesywnego udrażniania w celu przeciwdziałania lokalnym podtopieniom (bowiem w takiej sytuacji powiat musi wypłacać odszkodowania poszkodowanym, co generuje dodatkowe koszty). W tym celu można zacieśnić współpracę z gminnymi spółkami wodnymi.

Rozdział 7. Zarządzanie (wdrażanie), monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2015-2020.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2015-2020 jest dokumentem programującym w długim okresie politykę społeczną powiatu. W powszechnym przekonaniu pracowników samorządowych, działaczy organizacji pozarządowych i ekspertów skuteczne i efektywne wdrażanie założeń strategicznych wymaga zaangażowania i pracy wielu różnych podmiotów oraz koordynacji i monitoringu ich działań, wspartych społecznym poparciem mieszkańców powiatu. Niżej przedstawiono założenia systemu wdrażania, monitoringu, ewaluacji, aktualizacji, a także promocji strategii. Ogólny schemat zarządzania prezentuje się w sposób następujący³:

Rys. 2. Model zarządzania strategią

³ W konstrukcji modelu nawiązano pośrednio do modelu FRDL opisanego w dokumentach i opracowaniach projektu „Decydujemy Razem” m.in.: *Planowanie rozwoju lokalnego z udziałem społeczności. Poradnik partycypacji publicznej oparty na doświadczeniach projektu „Decydujemy razem”*, redakcja M. Rogaczewska, W. Chodacz, A. Hejda, D. Prędkopowicz, Warszawa 2014, s. 44 i nast.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego

Strategia jest przyjmowana uchwałą Rady Powiatu Zgorzeleckiego. Za realizację określonych w niej zapisów odpowiedzialność ponosi organ powiatu, jakim jest Zarząd Powiatu. Osiąganie zawartych w niej celów oraz realizacja wymienionych w niej zadań będzie zależeć od sprawności konkretnych wydziałów starostwa, a także jednostek organizacyjnych powiatu, których kompetencje związane są z konkretnymi działaniami. Wskazane w niniejszym dokumencie priorytetowe cele i zadania będą możliwe do osiągnięcia przy zaangażowaniu władz i instytucji samorządowych, ale także innych lokalnych podmiotów społecznych, działających na rzecz rozwiązywania problemów powiatu zgorzeleckiego. Wobec wysokiego poziomu komplikacji wskazanych w diagnozie i w części planistycznej kwestii społecznych należy zmierzać do zawiązania trwałego **partnerstwa na rzecz strategicznego rozwiązywania problemów społecznych**, w którego skład powinna wchodzić administracja samorządowa, organizacje pozarządowe z terenu powiatu zgorzeleckiego, grupy nieformalne, przedstawiciele różnych środowisk społecznych (interesariuszy poszczególnych problemów) mogących poprzez zaangażowanie swojego potencjału przyczynić się do rozwiązywania ważnych problemów społecznych powiatu. Tak uformowane partnerstwo, zgodne z wytycznymi modelu współpracy między organizacjami pozarządowymi, a administracją publiczną, powinno być wiodącą ideą w tworzeniu konstrukcji procesu zarządczego. Wskazane jest, by Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego z racji kompetencji pełnił w tym partnerstwie **rolę lidera**, biorąc odpowiedzialność za realizację celów strategicznych oraz koordynując działania zarówno administracji samorządowej, jak i innych instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację strategii. Ważną funkcję w tym procesie spełniać powinno PCPR. Generalnie przypisano mu funkcję instytucjonalnego animatora procesu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii, z zastrzeżeniem, iż winien się on koncentrować na zadaniach normatywnie mu przypisanych. Instytucjonalnym wyrazem partnerstwa na rzecz strategicznego rozwiązywania problemów społecznych powiatu zgorzeleckiego byłyby **Zespoły Robocze i Problemowe**, które aktualnie są elementem praktyki wdrażania różnych programów, a także bieżącego koordynowania i rozwiązywania problemów społecznych. W ich aktywności należy uwzględnić kwestie realizacji, monitoringu i oceny strategii. Przejęłyby one na siebie zakresy odpowiedzialności odnoszące się do wdrażania poszczególnych celów operacyjnych, a także monitorowania, w jakim stopniu są one osiągane.

Wdrażanie zapisów strategii może ułatwić ewentualne tworzenie **rocznych planów operacyjnych**, które będą stanowić narzędzie wykonawcze strategii.

Monitoring i Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego

Monitoring w odróżnieniu od ewaluacji koncentruje się przede wszystkim na odpowiedzi na pytanie o to, co się dzieje, jak przebiega realizacja zaplanowanego działania, w związku z oczekiwanymi produktami i czy działania te są realizowane zgodnie z wcześniej zdefiniowanymi celami. Monitoring realizacji strategii może zostać uregulowany odpowiednią procedurą wprowadzoną na drodze uchwały lub zarządzenia. Monitoring powinien być prowadzony kompleksowo i systematycznie przez zespół pracowników PCPR, wykorzystujących w swojej pracy efekty działań zespołów roboczych i problemowych. Efektem tych prac powinno być roczne sprawozdanie, uwzględniające monitoring realizacji celów i zadań strategicznych.

Celem ewaluacji jest „poprawa jakości, skuteczności i spójności udzielanego wsparcia”, uwzględniając także wpływ danego programu na otoczenie społeczno-ekonomiczne. Badanie takie powinno dostarczyć wiedzy na temat zmiany, jaka zaszła w powiecie poprzez realizację celów i zadań strategicznych. Ewaluacja okresowa powinna zostać zrealizowana po 2. roku realizacji Strategii (I kwartał 2018 roku). Ewaluacja końcowa powinna zostać przeprowadzona w ostatnim roku realizacji strategii, a jej wyniki mogą być podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata. Ich celem powinno być zbadanie:

- efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe włożone w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów),
- skuteczności (czy realizowane działania przyczyniają się do osiągnięcia wyznaczonych celów),
- adekwatności (czy realizowane działania są adekwatne do potrzeb).

Źródłem danych, które służą do ewaluacji, mogą być np. dane statystyczne, raporty z monitoringu, raporty z kontroli, dane z badań społeczności lokalnej, dane pozyskane na spotkaniach z mieszkańcami. Wskazane jest, aby ewaluacją strategii zajmowały się także osoby nie zaangażowane w realizację działań zapisanych w dokumencie, co powinno zapewnić jej obiektywizm. Sprawozdania z ewaluacji należy publikować na stronie Biuletynu Informacji Publicznej po przyjęciu go uchwałą Rady Powiatu. Dostęp do nich powinni mieć tym samym zapewniony mieszkańcy powiatu oraz wszyscy potencjalni użytkownicy i inwestorzy zainteresowani realizacją jego polityki rozwojowej.

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego

Zadanie aktualizacji strategii powinno zostać podjęte w końcowej fazie realizacji poprzedniego dokumentu. Informacje do jej przeprowadzenia dostarczyć powinien, między innymi, proces jej oceny. Ma ona na celu weryfikację i dostosowanie misji oraz celów strategicznych i szczegółowych do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych. Zalecane jest, by aktualizację przeprowadzono z zastosowaniem metody partycypacyjnej, angażując w proces zarówno pracowników administracji samorządowej, jak i przedstawicieli lokalnych organizacji i grup nieformalnych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych powiatu. Pozwoli to na zapewnienie ciągłości procesu zarządzania strategicznego i obniżenie kosztów sporządzania kolejnego dokumentu.

Promocja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego

Upowszechnienie dokumentu strategicznego jest istotne z punktu widzenia przejrzystości działań władz powiatu oraz podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat jego kierunków rozwojowych. Zasadne jest, by po uchwaleniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego przez Radę Powiatu zamieścić informację o tym fakcie na stronie Starostwa Powiatowego oraz poinformować lokalne media. Taka forma dotarcia do społeczności lokalnej pozwoli na budowanie świadomości mieszkańców na temat zadań powiatu oraz ich poczucia tożsamości i gotowości do zaangażowania w jego realizację.

Proponowane narzędzia i formy promocji:

- informacja o uchwaleniu dokumentu: <http://www.powiatzgorzelecki.pl/>, media lokalne,
- dokument w wersji PDF zamieszczony na stronie Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu,
- informowanie o postępach w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2015- 2020 (na podstawie sprawozdań z monitoringu i ewaluacji).

Spis rysunków

Rys. 1. Struktura strategii.	16
Rys. 2. Model zarządzania strategią.....	30

Projekt „Model współpracy - standardem działań NGO i JST” jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

